

**“ZAMONAVTY ILM-FAN VA
TA'LIMNING DOLZARB MASALALARI:
MUAMMOLAR, VAZIFALAR VA
YECHIMLAR”**

**XALQARO ILMIY-AMALIY ANJUMAN
MATERIALLARI**

**PROCEEDINGS OF THE INTERNATIONAL
SCIENTIFIC-PRACTICAL CONFERENCE**

**“CONTEMPORARY ISSUES OF
SCIENCE AND EDUCATION:
PROBLEMS, TASKS AND
SOLUTIONS”**

OCTOBER 14, 2025

ORIENTAL UNIVERSITY

ORIENTAL UNIVERSITETI

**“ZAMONAVIY ILM-FAN VA
TA'LIMNING DOLZARB
MASALALARI: MUAMMOLAR,
VAZIFALAR VA YECHIMLAR”**

XALQARO ILMIY-AMALIY ANJUMAN MATERIALLARI

(Toshkent, 2025-yil 14-oktabr)

To'plamdan o'rin olgan maqolalarning saviyasi, sifati va ilmiy dalillarning haqqoniyliги hamda mazmuni uchun mualliflar mas'uldirlar.

TOSHKENT – 2025

**ZAMONAVIY SPORT TA'LIMINI RAQAMLI PLATFORMALAR ASOSIDA
INDIVIDUALLASHTIRISH YO'LLARI
(Belbog'li kurash misolida)**

Maxsudbek Mo'ydinov,

Oriental universiteti Jismoniy madaniyat kafedrasida dotsenti

maxsudbek571@gmail.com

<https://zenodo.org/records/17341074>

Annotatsiya. Maqolada sport ta'limida raqamli platformalardan foydalanish imkoniyatlari va belbog'li kurash mashg'ulotlarini individuallashtirish usullari yoritilgan.

Kalit so'zlar: *belbog'li kurash, sport ta'limi, raqamli platforma, individuallashtirish, metodika.*

Abstract. The article discusses the use of digital platforms in sports education and methods of individualizing belt wrestling training.

Keywords: *belt wrestling, sports education, digital platform, individualization, methodology.*

Kirish. Bugungi globallashuv va raqamli transformatsiya davrida ta'limning barcha sohalarida, xususan sport ta'limida zamonaviy texnologiyalarni keng joriy etish dolzarb masalalardan biriga aylangan. Jahon miqyosida olib borilayotgan tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, sportchilar tayyorgarligini samarali tashkil etishda individual yondashuv va raqamli platformalar asosida mashg'ulotlarni nazorat qilish jarayonlari yuqori natijalarga erishishga xizmat qiladi. O'zbekiston Respublikasida ham so'nggi yillarda sport va jismoniy tarbiya tizimida tub islohotlar amalga oshirilmoqda. Prezidentimiz tashabbuslari bilan qabul qilingan qator qaror va farmonlarda yoshlarni jismonan baquvvat, ma'nan yetuk qilib tarbiyalash, shuningdek, sport ta'limiga innovatsion yondashuvlarni joriy etish ustuvor vazifa sifatida belgilab berilgan.

Shu nuqtai nazardan, milliy sport turlarimizdan biri bo'lgan belbog'li kurashni zamonaviy metodika asosida rivojlantirish masalasi alohida ahamiyat kasb etadi. Belbog'li kurash o'zining qadimiy tarixiga ega bo'lib, yoshlarning jismoniy barkamolligini ta'minlash, ularni qat'iyatli, iroda va sabr-matонатli qilib tarbiyalashda katta tarbiyaviy imkoniyatlarga ega. Bugungi kunda ushbu sport turi nafaqat mamlakatimizda, balki xalqaro maydonda ham tan olina boshladi. Shu bois belbog'li kurashni o'qitishda zamonaviy texnologiyalardan foydalanish, mashg'ulotlarni individuallashtirish, sportchilar tayyorgarligini muntazam nazorat qilish ilmiy jihatdan dolzarb masalaga aylandi.

Raqamli platformalarning afzalligi shundaki, ular orqali sportchilar faoliyatini muntazam kuzatib borish, mashg'ulot natijalarini elektron tarzda qayd etish, individual mashq dasturlarini shakllantirish va ularni samarali nazorat qilish imkoniyati paydo bo'ladi. Masalan, zamonaviy mobil ilovalar yordamida sportchining harakatlari, yurak urish tezligi, reaksiya va chidamlilik darajasi aniqlanib, ularni tahlil qilish mumkin. Bu

esa murabbiylarga sportchilar uchun eng maqbul individual yondashuvni ishlab chiqish imkonini beradi.

Shu bilan birga, hozirgi kunda sport ta'limida, ayniqsa belbog'li kurash mashg'ulotlarida raqamli texnologiyalarning to'liq joriy qilinmagani, maxsus elektron platformalarning yaratilmagani, murabbiylarning malakasi yetarli darajada bo'lmagani kabi muammolar ham mavjud. Ushbu muammolarni bartaraf etish ilmiy asoslangan yondashuvlarni, yangi pedagogik metodikalarni ishlab chiqishni talab qiladi.

Demak, mazkur tadqiqotning dolzarbligi shundaki, u sport ta'limini, xususan belbog'li kurash mashg'ulotlarini raqamli texnologiyalar yordamida individuallashtirish yo'llarini ochib berishga qaratilgan. Bu nafaqat sportchilarni yuqori natijalarga tayyorlash, balki ta'lim jarayonini modernizatsiya qilish, raqobatbardosh mutaxassislarni yetishtirish va milliy sportimizni xalqaro miqyosda keng targ'ib qilishga xizmat qiladi.

Asosiy qism

1. Sport ta'limida va belbog'li kurash mashg'ulotlarida mavjud muammolar

Sport ta'limini zamonaviy darajada rivojlantirish yo'lida qator to'siqlar mavjud. Avvalo, mashg'ulot jarayonlari ko'p hollarda an'anaviy metodlarga tayangan holda olib boriladi, bu esa individual yondashuvni cheklaydi. Sportchilarning jismoniy va psixologik imkoniyatlari bir-biridan farq qilishi tabiiy, biroq hozirgi o'quv-mashg'ulot dasturlari buni to'liq hisobga olmaydi. Natijada ba'zi sportchilar yuqori natija ko'rsatsa, boshqalar orqada qolib ketishi kuzatiladi.

Belbog'li kurash mashg'ulotlarida ham bir qator muammolar bor:

a) **Raqamli vositalarning yetishmasligi** – sportchilar tayyorgarlik darajasini aniq qayd etib boradigan maxsus platformalar va mobil ilovalar yo'qligi.

b) **Murabbiylarning malakasi** – ko'plab murabbiylar zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanish bo'yicha yetarli bilim va ko'nikmaga ega emas.

c) **Ilmiy-metodik ta'minotning sustligi** – belbog'li kurash bo'yicha elektron o'quv qo'llanmalar, onlayn darslar va virtual trening dasturlarining yo'qligi.

d) **Monitoring tizimining yo'qligi** – mashg'ulotlar natijalarini tizimli ravishda kuzatib borish va tahlil qilish imkoniyati cheklangan.

e) **Texnik jihozlarning cheklanganligi** – sport zallari zamonaviy sensorli qurilmalar va smart-jihozlar bilan yetarli darajada ta'minlanmagan.

Mazkur muammolar nafaqat mashg'ulotlarning samaradorligini pasaytiradi, balki sportchilar salohiyatini to'liq namoyon etishga ham to'sqinlik qiladi. Shu sababli belbog'li kurashni rivojlantirishda innovatsion yondashuv zarur.

2. Raqamli platformalarning sport ta'limidagi imkoniyatlari

Raqamli texnologiyalar sport ta'limini yangi bosqichga olib chiqmoqda. Masalan, dunyoning ko'plab mamlakatlarida allaqachon sportchilar faoliyatini onlayn kuzatib borish, sun'iy intellekt yordamida mashqlar texnikasini baholash va individual dasturlar ishlab chiqish yo'lga qo'yilgan. O'zbekiston sport ta'limi tizimida ham shunday imkoniyatlardan keng foydalanish zarur.

Belbog'li kurash mashg'ulotlarida raqamli platformalar quyidagi afzalliklarni yaratadi:

a) **Individual dasturlarni shakllantirish:** sportchilarning yoshi, jismoniy tayyorgarlik darajasi, salomatlik ko'rsatkichlari asosida maxsus mashq rejalarini yaratish.

b) **Onlayn monitoring:** mobil ilova va smart-soatlar orqali sportchilarning yurak urish tezligi, nafas olish darajasi, reaksiya tezligi kabi ko'rsatkichlarini kuzatish.

c) **Virtual treninglar:** masofadan turib videoanaliz asosida mashqlarni nazorat qilish, xatolarni aniqlash va tavsiyalar berish.

d) **Elektron ma'lumotlar bazasi:** sportchilar faoliyatini yagona elektron tizimda saqlash, mashg'ulotlar samaradorligini solishtirish.

e) **Sun'iy intellektdan foydalanish:** mashqlar texnikasini avtomatik tahlil qilish, sportchilarning xatolarini aniqlash va ularni tuzatish bo'yicha tavsiyalar ishlab chiqish.

Misol uchun, kurashchi mashg'ulot vaqtida maxsus sensorli kiyim yoki bilaguzuk taqsa, uning kuchlanish darajasi, tezkorligi va reaksiyasi o'lchanadi. Bu ma'lumotlar murabbiyga uzatiladi va shundan kelib chiqib, sportchiga individual yondashuv belgilanadi. Bunday yondashuv sportchilarni xalqaro musobaqalarga tayyorlashda juda samarali hisoblanadi.

3. Muammolarni hal etish yo'llari va taklif etilayotgan yechimlar

Belbog'li kurash mashg'ulotlarini raqamli texnologiyalar yordamida individuallashtirish uchun quyidagi yechimlar zarur:

1. **Maxsus platforma ishlab chiqish.** Sportchilarning tayyorgarlik jarayonini monitoring qilish, mashg'ulotlarni rejalashtirish va natijalarni tahlil qilish imkonini beradigan yagona elektron platforma yaratish.

2. **Murabbiylar malakasini oshirish.** Trener va pedagoglar uchun axborot texnologiyalari bo'yicha maxsus kurslar va seminarlar tashkil etish, ularni raqamli vositalardan samarali foydalanishga o'rgatish.

3. **Ilmiy-metodik baza yaratish.** Belbog'li kurash bo'yicha onlayn qo'llanmalar, elektron darsliklar, virtual trening dasturlarini ishlab chiqish va sport ta'limiga tatbiq etish.

4. **Texnik vositalar joriy etish.** Sport zallarini zamonaviy sensorli jihozlar, smart-ilovalar, "reaktsiometr", "smartsensor" kabi asboblardan ta'minlash.

5. **Xalqaro tajriba almashish.** Rivojlangan mamlakatlar sport tizimida qo'llanilayotgan raqamli yondashuvlarni o'rganish va mahalliy sharoitga moslashtirish.

6. **Sportchilar elektron pasporti.** Har bir sportchi uchun elektron profil yaratish, unda uning mashg'ulot natijalari, sog'ligi va musobaqa ko'rsatkichlari muntazam qayd etilishi.

7. **Hamkorlikni rivojlantirish.** Sport ta'limi muassasalari, IT kompaniyalar va ilmiy markazlar o'rtasida hamkorlikni kuchaytirish.

Mazkur yechimlarni amaliyotga joriy etish sportchilar tayyorgarligini sifat jihatidan yangi bosqichga olib chiqadi, belbog'li kurashni ilmiy asosda rivojlantirishga keng yo'l ochadi.

Xulosa va takliflar. Yuqoridagi tahlillar shuni ko'rsatadiki, zamonaviy sport ta'limini rivojlantirishda raqamli texnologiyalardan foydalanish masalasi bevosita dolzarbdir. Ayniqsa, milliy sportimizning qadimiy va serqirra turi bo'lgan belbog'li

kurashni zamonaviy talablar asosida o'qitish, uni raqamli platformalar yordamida individuallashtirish sportchilar tayyorgarligini yangi bosqichga olib chiqadi.

Sport ta'limida innovatsion yondashuvlarni qo'llash natijasida quyidagi ijobiy jihatlar kuzatiladi:

- a) sportchilarning jismoniy tayyorgarligi muntazam va aniq monitoring qilinadi;
- b) har bir sportchi uchun individual mashg'ulot dasturlari shakllantiriladi;
- c) mashg'ulot natijalari elektron shaklda saqlanib, murabbiy va sportchi uchun ochiq ma'lumot sifatida xizmat qiladi;
- d) murabbiylarning ilmiy-metodik tayyorgarligi oshadi, ular zamonaviy texnologiyalardan samarali foydalanadi;
- e) sportchilarni xalqaro musobaqalarga tayyorlash jarayoni yangi sifat darajasiga ko'tariladi.

Bundan tashqari, belbog'li kurashni raqamli asosda rivojlantirish milliy sportimizning xalqaro nufuzini oshirishga ham xizmat qiladi. Chunki bugungi kunda raqamli texnologiyalar jahon sportining ajralmas qismiga aylangan. Agar biz milliy sport turlarimizni ham shu darajada innovatsion asosda rivojlantirsak, ularning global maydondagi mavqei ham mustahkamlanadi.

Takliflar:

1. Belbog'li kurash uchun maxsus raqamli platforma yaratish. Bu platforma mashg'ulotlarni rejalashtirish, natijalarni qayd etish, monitoring qilish va tahlil qilish imkoniyatini berishi lozim.

2. Sportchilar elektron pasportini joriy etish. Har bir sportchi uchun uning yoshi, jismoniy ko'rsatkichlari, mashg'ulot natijalari va musobaqa tajribasi muntazam ravishda elektron shaklda qayd etilishi zarur.

3. Murabbiylar malakasini oshirish bo'yicha doimiy kurslar tashkil etish. Axborot texnologiyalaridan foydalanishni o'rgatish, raqamli vositalarni amaliy mashg'ulotlarda qo'llash bo'yicha treninglar yo'lga qo'yilishi kerak.

4. Ilmiy-metodik qo'llanmalar va elektron resurslar yaratish. Belbog'li kurash mashg'ulotlarini raqamli texnologiyalar asosida tashkil etishga oid o'quv qo'llanmalar, video darsliklar va metodik tavsiyalar ishlab chiqish.

5. Sport zallarini zamonaviy jihozlar bilan ta'minlash. "Reaksiometr", "smartsensor", yurak urish tezligini o'lchovchi smart-qurilmalar kabi vositalarni joriy etish.

6. Xalqaro tajribadan foydalanish. Rivojlangan mamlakatlar sport ta'limida qo'llanilayotgan raqamli yondashuvlarni o'rganish va ularni milliy sharoitga moslashtirish.

7. Hamkorlikni kengaytirish. Oliy ta'lim muassasalari, sport federatsiyalari, ilmiy-tadqiqot institutlari va IT mutaxassislari o'rtasida hamkorlikni kuchaytirish.

Mazkur takliflarni amaliyotga joriy etish nafaqat sportchilarning tayyorgarligini oshirish, balki belbog'li kurash mashg'ulotlarini yangi bosqichga ko'tarish, ta'lim jarayonini modernizatsiya qilish va milliy sportimizni jahon maydoniga olib chiqishga xizmat qiladi. Shu bois ushbu tadqiqot nafaqat ilmiy, balki amaliy jihatdan ham dolzarb ahamiyat kasb etadi.

ADABIYOTLAR

1. O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti. “O‘zbekiston Respublikasida jismoniy tarbiya va sportni rivojlantirish chora-tadbirlari to‘g‘risida”gi qaror. – Toshkent, 2020.
 2. Akbarov A., Musaev B.B. Sport metrologiyasi. – Toshkent: “Iqtisod-moliya”, 2013. – 210 b.
 3. Alimov R.A. O‘zbek kurash turlari tarixi va rivojlanish bosqichlari. – Toshkent: “Fan va texnologiya”, 2018. – 185 b.
 4. G‘ofurov F.X., Matkarimov N. Sport mashg‘ulotlari nazariyasi va metodikasi. – Toshkent: “O‘zbekiston milliy ensiklopediyasi”, 2015. – 320 b.
 5. Karimov Sh.R. Axborot texnologiyalari va sport ta’limi. – Toshkent: “Innovatsiya ziyo”, 2020. – 256 b.
 6. Qodirov D.J. Belbog‘li kurash asoslari. – Toshkent: “O‘zbekiston”, 2017. – 140 b.
 7. Saidov A.S. Pedagogika nazariyasi va tarbiya metodikasi. – Toshkent: “Sharq”, 2014. – 280 b.
 8. Turakulov M.M. Sport mashg‘ulotlarida raqamli texnologiyalardan foydalanish. – Toshkent: “Ilm ziyo”, 2021. – 198 b.
 9. Zhukov A.P. Sportivnaya pedagogika i sovremennye informatsionnye texnologii. – Moskva: “Akademiya”, 2016. – 224 s.
 10. World Belt Wrestling Federation. Rules and Methodology of Belt Wrestling Training. – Kazan: WBWF Publishing, 2019. – 95 p.
 11. UNESCO. Digital Platforms in Modern Education: Global Report. – Paris: UNESCO Publishing, 2022. – 112 p.
 12. To‘xtasinov Bobir Muxammadali o‘g‘li. *Methods of Improving Technical Training of Belt Wrestlers*. Texas Journal of Multidisciplinary Studies, Vol. 7, 2022. – maqola belbog‘li kurashchilarda texnika mashg‘ulotlarini yaxshilash metodikasini ko‘rib chiqadi. [Zien Journals+1](#)
 13. Artikov Z. S. *In Competitions Conducted by Belt Wrestling: Use of Fast Technical Methods Efficiency*. American Journal of Social and Humanitarian Research, Vol. 3, No. 11, 2022. – tez texnik usullar qo‘llash samaradorligi tahlil etilgan. [globalresearchnetwork.us](#)
- Zulunkhojaev Marufjon Mamurjon ugli. *Sports Training Methods of Highly Qualified Belt Wrestlers*. International Journal on Integrated Education (IJIE), Vol. 5, No. 3, 2022. – yuqori malakali belbog‘li kurashchilar tayyorlash metodlari, uzun muddatli trening modellari.

Po'latov Laziz. // TAEKVONDO SPORT TURI BILAN SHUG'ULLANUVCHI SPORTCHILARNING SHAXSIY RIVOJLANISHGA O'RGATISH METODIKASI	291
Abdullayev Ilhom. // SPORTNING ERKIN KURASH TURIDA MASHG'ULOTLAR SAMARADORLIGI VA JISMONIY TAYYORGARLIKNI OSHIRISH USLUBIYATI	295
Bakiyev Zafar. // PROFESSIONAL SPORT KLUBLARIDA STRATEGIK BOSHQARUV VA MARKETINGNING SAMARADORLIGINI OSHIRISH YO'LLARI	300
Нуртаев Алибек. // РОЛЬ СИММЕТРИЧНОГО ЗАМАХА РУК И УРОВНЯ РАЗВИТИЯ СИЛЫ НОГ В ПРОЯВЛЕНИИ ПРЫГУЧЕСТИ ПРИ ЗАНЯТИЯХ ВОЛЕЙБОЛОМ	305
Murodov Kamoliddin. // YOSH AVLOD TARBIYASI VA SOG'LOM TURMUSH TARZINI SHAKLLANTIRISHDA KURASH SPORT TURINING O'RNI	310
Boltayev A. // BASKETBOLCHI QIZLARDA TIKLANISH JARAYONLARINI LAZER NURLARI TA'SIRIDA YAXSHILANISH SAMARADORLIGI OSHIRISH	315
Mo'yidinov Maxsudbek. // ZAMONAVIY SPORT TA'LIMINI RAQAMLI PLATFORMALAR ASOSIDA INDIVIDUALLASHTIRISH YO'LLARI (Belbog'li kurash misolida)	320
Umarov Qaxxorjon. // MUSOBAQA FAOLIYATI ASOSIDA BERILGAN YUKLAMA VA USLUBLARNI TAKOMILLASHTIRISH	323
BESHINCHI KENGASH. MILLIY IQTISODIYOTDA BARQAROR RIVOJLANISH: MOLIYAVIY TIZIM, INNOVATSIYALAR, TURIZM VA TADBIRKORLIKNI RIVOJLANTIRISHNING USTUVOR YO'NALISHLARI	328
Axmedov Murodjon. // O'ZBEKISTONDA XALQARO TALABALARNI JALB QILISH VA TA'LIM TIZIMINI XALQAROLASHTIRISH ISTIQBOLLARI	328
Sanaqulova Barnogul, Karimov Xasanjon. // KICHIK BIZNES SUBYEKTLARI FAOLIYATINI RIVOJLANTIRISH ORQALI KAMBAG'ALLIKKA QARSHI KURASHISH STRATEGIYALARI	333
Xujamkulov Dilmurod. // O'ZBEKISTON YENGIL SANOAT SOHASIDA RIVOJLANISH VA ISLOHOTLARNI TAKOMILLASHTIRISHNING USTUVOR YO'NALISHLARI	339
Садикова Рано. // ИСЛАМСКОЕ ФИНАНСИРОВАНИЕ: СИСТЕМА РАСПРЕДЕЛЕНИЯ РИСКОВ	343
Mirzaaxmedov Nodirbek. // INNOVATSION TARAQQIYOT OMILI SIFATIDA TA'LIM, ILM-FAN VA BOSHQARUV TIZIMI	346